

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Γλωσσική Επαφή

Ενότητα 4: Γλωσσικός θάνατος

Ελένη Καραντζόλα – Μίλλυ Νικολού

Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Σκοποί ενότητας

2. Περιεχόμενα ενότητας

- Η περίπτωση της γαελικής και των αρβανίτικων.
- Γλωσσική αυτοκτονία – γλωσσική δολοφονία.
- Απειλούμενες γλώσσες - γλώσσες υπό εξαφάνιση.

3. Έννοιες – Λέξεις κλειδιά

Γλωσσικός θάνατος, γλωσσική αυτοκτονία, γλωσσική δολοφονία, βιώσιμη γλώσσα, απειλούμενη γλώσσα, γλώσσα υπό εξαφάνιση, ετοιμοθάνατη γλώσσα, ασφαλής γλώσσα, γαελική διάλεκτος, αρβανίτικη διάλεκτος

1. Ορισμός

Μια γλώσσα πεθαίνει, παύει να υφίσταται όταν κανένας ομιλητής δεν τη χρησιμοποιεί ως όργανο διεκπεραίωσης των καθημερινών του αναγκών. Ενδέχεται όμως να εξακολουθήσει να υφίσταται σε γραπτή μορφή.

2. Πόσες γλώσσες κινδυνεύουν;

Στη δεκαετία του 1980, η έρευνα ανέφερε ότι περίπου 6.000-7.000 γλώσσες κινδυνεύουν με αφανισμό, ενώ τις τελευταίες δύο δεκαετίες το νούμερο αυτό κυμαίνεται μεταξύ 3.000 έως 10.000 γλώσσες.

Η ανομοιογένεια των στοιχείων οφείλεται στον τρόπο διεξαγωγής των σχετικών ερευνών, ο οποίος είναι εμπειρικός με αποτέλεσμα να εγείρονται ερωτηματικά αναφορικά με τις χρησιμοποιηθείσες μεθόδους.

- Ο *Dwight Whitney* (1874) εισηγήθηκε τον αριθμό των 1000 γλωσσών.
- Ο *Frederick Bodmer* (1944) αύξησε αυτόν τον αριθμό σε 1500.
- Ο *Mario Pei* (1952) σε 2.796 ενώ ο *Joshua Whatmough* (1956) σε 3.000.
- Το 1974 διεξήχθη η πρώτη εκτεταμένη και βασισμένη σε επιστημονικά εργαλεία έρευνα με τον τίτλο *Ethnologue* και η οποία συμπεριέλαβε 5.687 γλώσσες ανά τον κόσμο.

Ένα επιπλέον στοιχείο, το οποίο επηρεάζει καθοριστικά τον βαθμό αξιοπιστίας της κάθε έρευνας είναι η αποσαφήνιση του περιεχομένου των όρων *γλώσσα* και *διάλεκτος*.

3. Γιατί οι γλώσσες πεθαίνουν;

3.1 Γενικές αιτίες

- ❖ Παράγοντες που θέτουν σε κίνδυνο τη σωματική ακεραιότητα των ομιλητών μιας γλώσσας (*φυσικές καταστροφές, κλιματικές αλλαγές, οικονομικές καταστροφές, ακραία καιρικά φαινόμενα, εξάπλωση ασθενειών, εξάντληση φυσικών πόρων, εμφύλιοι πόλεμοι*)
- ❖ Παράγοντες που αλλάζουν τον πολιτισμό των ομιλητών μιας γλώσσας (*πολιτισμική αφομοίωση από ισχυρότερο πολιτισμό με αυξημένο γόητρο/κύρος, αστικοποίηση, παγκοσμιοποίηση*)
- ❖ Η κατάσταση γλωσσικής εκμάθησης, π.χ. πόσα παιδιά μαθαίνουν μια δεδομένη γλώσσα ως μητρική τους.
- ❖ Υπολογισμός άνεσης [fluency], π.χ. πόσο άνετοι είναι στην πραγματική γλώσσα οι δεδομένοι ομιλητές.
- ❖ Η δομική κατάσταση της γλώσσας, π.χ. συμπτώματα γλωσσικής απώλειας συμπεριλαμβανομένων αλλαγών στη μορφολογία, το συντακτικό, το λεξικό, τη σημασιολογία και τη φωνολογία μιας γλώσσας, όπως λεξιλογικός δανεισμός, υφολογική απλοποίηση, ραγδαίες αλλαγές στο λεξιλόγιο, περιορισμός μαρκαρισμένων τύπων στη μορφοσύνταξη και τη φωνολογία, υποχρεωτικοί κανόνες που γίνονται προαιρετικοί κτλ.

3.2 Ένα θεωρητικό πλαίσιο για τον γλωσσικό θάνατο

Hans-Jurgen Sasse (1992): "Theory of language death"

Το μοντέλο αναπτύσσεται σχηματικά σε τρεις στήλες που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους:

- εξωτερικές συνθήκες: πίεση επί του μειονοτικού πληθυσμού που οδηγεί σε αρνητική στάση απέναντι στη γλώσσα αυτή με απώτερη συνέπεια την μετακίνηση στην πλειονοτική γλώσσα.
- γλωσσική συμπεριφορά των ομιλητών της θνήσκουσας γλώσσα: «ποιος μιλάει ποια γλώσσα με ποιον και πότε».
- δομικές συνέπειες στη θνήσκουσα γλώσσα: δομική απλούστευση, έντονος δανεισμός τόσο δομής όσο και λεξιλογίου από τη γλώσσα της κυρίαρχης ομάδας

4. Παράγοντες που επηρεάζουν τη ζωτικότητα μιας γλώσσας

Unesco's Ad Hoc Group on Endangered Languages (2002-3)

1. Δια-γενεακή μεταβίβαση
2. Απόλυτος αριθμός ομιλητών
3. Αναλογία ομιλητών στο σύνολο του πληθυσμού
4. Τάσεις στα υπάρχοντα γλωσσικά πεδία χρήσης
5. Ανταπόκριση σε νέα πεδία και μέσα επικοινωνίας
6. Υλικά για γλωσσική εκπαίδευση και γραμματισμό
7. Κυβερνητικές και θεσμικές γλωσσικές πολιτικές, συμπεριλαμβανομένων της επίσημης υπόστασης και χρήσης
8. Στάσεις των μελών της κοινότητας απέναντι στη γλώσσα τους
9. Ποσότητα και ποιότητα τεκμηρίωσης

Οι 3 πρώτοι αφορούν το μέγεθος και τη σύσταση της κοινότητας των ομιλητών, οι επόμενοι τα πεδία χρήσης (όπως επηρεάζονται και από τις κυβερνητικές πολιτικές), τις στάσεις των ομιλητών/-τριών και το βαθμό τεκμηρίωσης της συγκεκριμένης γλώσσας.

Οι παράγοντες δεν είναι τοποθετημένοι με ιεραρχική σειρά – αν και η *μεταβίβαση* (1) αποδεικνύεται να έχει το μεγαλύτερο ειδικό βάρος από όλους. Λειτουργούν συνδυαστικά, δηλ. δεν υπάρχει μονοπαράγοντικός προσδιορισμός της ζωτικότητας μιας γλώσσας.

Κάθε παράγοντας επιδέχεται αναλυτικότερες υπο-κατηγοριοποιήσεις. Για παράδειγμα:

(1) Δια-γενεακή μεταβίβαση

10βαθμη κατηγοριοποίηση Krauss (1997)

- a η γλώσσα μιλιέται από όλες τις γενιές και σχεδόν όλα τα παιδιά
- a- η γλώσσα μαθαίνεται από όλα ή σχεδόν όλα τα παιδιά
- b η γλώσσα μιλιέται από όλους τους ενήλικες, αλλά μαθαίνεται από λίγα ή δεν μαθαίνεται καθόλου από παιδιά
- b- η γλώσσα μιλιέται από ενήλικες πάνω από 30 ετών, αλλά όχι από νεότερους γονείς
- c η γλώσσα μιλιέται από ενήλικες πάνω από 40 ετών
- c- από όλους τους ενήλικες πάνω από 50 ετών
- d από όλους τους ενήλικες πάνω από 60 ετών
- d από όλους τους ενήλικες πάνω από 70 ετών
- d- από όλους τους ενήλικες πάνω από 70 ετών, και λιγότεροι από 10 ομιλητές
- e εξαφανισμένη, δεν υπάρχουν ομιλητές

(4) Τάσεις στα υπάρχοντα γλωσσικά πεδία

6 επίπεδα χρήσης (Unesco 2003)

- a καθολική χρήση: χρήση της γλώσσας σε όλα τα πεδία
- b πολυγλωσσική ισότητα (με την έννοια της σταθερής ισορροπίας): κάποια ή κάποιες κυρίαρχες χρησιμοποιούνται στα επίσημο και δημόσιο τομέα, ενώ οι τοπικές γλώσσες στον ιδιωτικό και σε πιο τοπική κλίμακα
- c φθίνοντα πεδία: η τοπική γλώσσα χρησιμοποιείται όλο και λιγότερο, με αποφασιστικό σημείο καμπής όταν οι γονείς παύουν να τη μαθαίνουν στα παιδιά τους
- d περιορισμένα ή επίσημα πεδία: χρησιμοποιείται κυρίως από τους γηραιότερους σε συγκεκριμένες περιστάσεις, όπως τελετές, τελετουργικά, φεστιβάλ κ.ά.
- e εντελώς περιορισμένα πεδία: μόνο ορισμένα μέλη της κοινότητας (αρχηγοί της φυλής ή θρησκευτικοί αρχηγοί) τη χρησιμοποιούν σε ιεροτελεστίες.
- f εξαφανισμένη: δεν χρησιμοποιείται σε κανένα πεδίο.

(5) Κυβερνητικές πολιτικές

6 επίπεδα αντιμετώπισης των τοπικών γλωσσών σε σχέση με την επίσημη (Unesco 2003)

- a ίση υποστήριξη: ιδεατή κατάσταση, αφού ακόμη κι αν η ίση υποστήριξη έχει κωδικοποιηθεί στη νομοθεσία ή στο σύνταγμα, οι πραγματικές κυβερνητικές/κρατικές πολιτικές διαφοροποιούνται
- b διαφοροποιημένη υποστήριξη: οι μη-κυρίαρχες γλώσσες προστατεύονται χάρη σε κυβερνητικές πολιτικές αλλά δεν χρησιμοποιούνται σε όλα τα πεδία όπως οι «κυρίαρχες» ή επίσημες (π.χ. σχέση αγγλικής – γαλλικής στον Καναδά έναντι λ.χ. της Cree)
- c παθητική αφομοίωση: απουσία κυβερνητικών πολιτικών για την αφομοίωση των μειονοτήτων – αλλά και απουσία πολιτικών υποστήριξης
- d ενεργητική αφομοίωση
- e επιβεβλημένη αφομοίωση
- f απαγόρευση

Τα 3 τελευταία επίπεδα διαφοροποιούνται ως προς το βαθμό της κυβερνητικής παρέμβασης προκειμένου να εγκαταλειφθεί η τοπική γλώσσα υπέρ της επίσημης.

5. Επίπεδα κινδύνου – Ταξινόμηση

Με στόχο την εγκαθίδρυση ενός ευρύτερα αποδεκτού σημείου εκκίνησης σχετικά με τον βαθμό βιωσιμότητας ή μη κάθε γλώσσας έχουν προταθεί οι ακόλουθες κατηγοριοποιήσεις:

Ταξινόμηση Kincade (1991)

A/A	Κατηγορία	Περιεχόμενο
1	Βιώσιμες γλώσσες	Η πληθυσμιακή τους βάση είναι τέτοια έτσι ώστε να μην αντιμετωπίζουν οποιοδήποτε πρόβλημα μακροπρόθεσμα.
2	Βιώσιμες αλλά μικρές γλώσσες	Έχουν περισσότερους από 1000 ομιλητές και χρησιμοποιούνται σε κοινότητες, οι οποίες είτε είναι απομονωμένες είτε διαθέτουν ισχυρή κοινωνική οργάνωση. Σε αυτές τις κοινωνίες ο γλωσσικός κώδικας αποτελεί ισχυρό και διαφοροποιητικό δείκτη ταυτότητας.
3	Απειλούμενες γλώσσες	Ομιλούνται από αρκετούς χρήστες έτσι ώστε η επιβίωσή τους

		να καθίσταται πιθανή αλλά μονάχα σε περιστάσεις, που ευνοούν τη χρήση τους και με την αρωγή πάντα της εν λόγω γλωσσικής κοινότητας
4	Σχεδόν εξαφανισμένες γλώσσες	Το ενδεχόμενο επιβίωσης αυτών των γλωσσών θεωρείται μικρό επειδή στις περισσότερες περιπτώσεις ομιλούνται από λίγους ηλικιωμένους χρήστες.
5	Εξαφανισμένες γλώσσες	Αφορά στις γλώσσες των οποίων ο τελευταίος ομιλητής έχει πεθάνει και δεν υπάρχει καμία ένδειξη αναβίωσής τους.

Ταξινόμηση Krauss (1992)

A/A	Κατηγορία	Περιεχόμενο
1	Ετοιμοθάνατες γλώσσες	Μια γλώσσα που δεν μαθαίνεται ως μητρική γλώσσα από τα παιδιά είναι καταδικασμένη σε εξαφάνιση
2	Απειλούμενες γλώσσες	Γλώσσες που αν και μαθαίνονται ακόμη από τα παιδιά, είναι πιθανόν να πάψουν να μαθαίνονται προσεχώς, αν συνεχίσουν οι ίδιες συνθήκες
3	Ασφαλείς γλώσσες	Επίσημη κρατική υποστήριξη και μεγάλος αριθμός ομιλητών

Ταξινόμηση Wurm (1998)

A/A	Κατηγορία	Περιεχόμενο
1	Δυνητικά απειλούμενες γλώσσες	Γλώσσες, οι οποίες υφίστανται κοινωνικές και οικονομικές πιέσεις από μια ισχυρότερη γλώσσα και στις οποίες έχει αρχίσει να μειώνεται ο αριθμός των παιδιών ομιλητών της.
2	Απειλούμενες γλώσσες	Γλώσσες, οι οποίες έχουν λίγα ή καθόλου παιδιά, που τις μαθαίνουν ως μητρικές ενώ οι νεότεροι ομιλητές είναι εφηβικής ηλικίας.
3	Σοβαρά απειλούμενες γλώσσες	Γλώσσες, των οποίων οι ομιλητές είναι άνω των 50 ετών.
4	Υπό εξαφάνιση γλώσσες	Γλώσσες, οι οποίες διαθέτουν ελάχιστους φυσικούς ομιλητές, κυρίως ηλικιωμένους.
5	Εξαφανισμένες γλώσσες	Γλώσσες, οι οποίες δεν διαθέτουν κανέναν φυσικό ομιλητή.

Ταξινόμηση Grenoble & Whaley (2006)

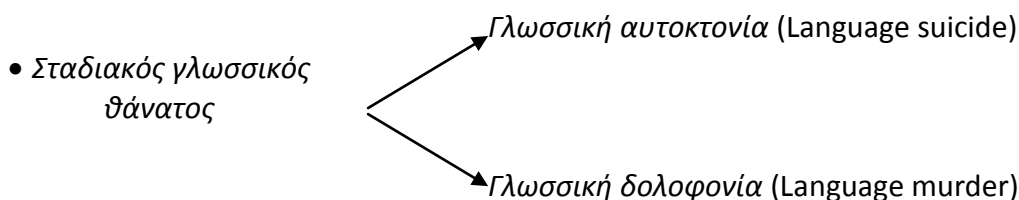
A/A	Κατηγορία	Περιεχόμενο
1	Ασφαλής	Μια γλώσσα θεωρείται ασφαλής όταν όλες οι γενιές χρησιμοποιούν τη γλώσσα σε όλα ή σχεδόν όλα τα πεδία. Έχει μια αρκετά ευρεία βάση ομιλητών/-τριών σε σχέση με άλλες γλώσσες που μιλιούνται στην περιοχή, και γι' αυτό τυπικά χρησιμεύει ως γλώσσα της κυβέρνησης, της εκπαίδευσης και του εμπορίου. Πολλές ασφαλείς γλώσσες χαίρουν επίσημης υπόστασης στα έθνη-κράτη και ως τέτοιες απολαμβάνουν μεγαλύτερο κύρος από άλλες γλώσσες.
2	Σε κίνδυνο	Μια γλώσσα είναι σε κίνδυνο όταν είναι ζωτική (μαθαίνεται και χρησιμοποιείται από ανθρώπους διαφορετικών ηλικιών) χωρίς εμφανή σημάδια συρρίκνωσης της βάσης της, αλλά απουσιάζουν κάποιες από τις ιδιότητες μιας ασφαλούς γλώσσας. Για παράδειγμα, μιλιέται σε περιορισμένο αριθμό πεδίων ή έχει μικρότερο αριθμό ομιλητών από άλλες γλώσσες στην ίδια περιοχή.
3	Υπό εξαφάνιση	Μια γλώσσα βρίσκεται υπό εξαφάνιση όταν υπάρχει εμφανής μετακίνηση

		προς άλλη γλώσσα στις κοινότητες όπου ομιλείται. Με μια μειούμενη αναλογία δια-γενεακής μεταβίβασης, η βάση των ομιλητών συρρικνώνεται γιατί δεν ανανεώνεται. Ως επακόλουθο, οι υπό εξαφάνιση γλώσσες χρησιμοποιούνται σε ακόμη πιο περιορισμένες ομάδες πεδίων, και μια γλώσσα ευρύτερης επικοινωνίας αρχίζει να τις αντικαθιστά σε όλο και μεγαλύτερο ποσοστό νοικοκυριών.
4	Ετοιμοθάνατη	Ετοιμοθάνατη είναι η γλώσσα που δεν μεταβιβάζεται στα παιδιά.
5	Σχεδόν εξαφανισμένη	Μια γλώσσα μπορεί να θεωρηθεί σχεδόν εξαφανισμένη εάν δεν απομένουν πάνω από 10 γηραιοί ομιλητές/-τριες.
6	Εξαφανισμένη	Εξαφανισμένη είναι η γλώσσα χωρίς εναπομείναντες ομιλητές/-τριες.

5. Τυπολογία των δρόμων που ακολουθεί ο γλωσσικός θάνατος (Campbell & Muntzel 1989)

- Ξαφνικός θάνατος (Sudden language death)
- Οριστικός ή ριζικός θάνατος (Radical language death)
- Από κάτω προς τα πάνω θάνατος (Bottom-to-top language death)
- Σταδιακός θάνατος (Gradual language death)

The most common type of language death is the case of language loss due to “the gradual shift to the dominant language in a contact situation” (Sasse 1992: 22).

• Γλωσσική αυτοκτονία

- ✓ Αποκρεολοποίηση [decreolization]

Μια κρεολή «καταβροχθίζεται από το γονέα της» (Aitchison 1981)

- ✓ Γλωσσική δολοφονία

➤ Η γαελική του ανατολικού Σάδερλαντ (Dorian 1989)

- Επιτόπια έρευνα της Dorian σε μία κοινότητα ψαράδων στα Χάιλαντς της Σκωτίας που περιβαλλόταν από αγγλικές κοινότητες.
- Κατάσταση διγλωσσίας: συνύπαρξη αγγλικής (κυρίαρχη και η «πολιτισμένη» γλώσσα) και της γαελικής (γλώσσα χαμηλού γοήτρου).
- επαρκής ομιλητής – ημι-ομιλητής (fluent speaker – semi-speaker)

Η Dorian (1980) παραθέτει τρία συμπτώματα του γλωσσικού θανάτου:

→ λιγότεροι ομιλητές

→ λιγότεροι χώροι/πεδία χρήσης [domains]

→ δομική απλοποίηση: απλοποίηση στη φωνολογία, τη μορφοφωνονολογία, τη μορφολογία, και το συντακτικό. Επιπλέον, αύξηση λεξιλογικών δανειών.

➤ Η περίπτωση των αρβανίτικων

- Μειονοτική γλώσσα που μιλιέται κυρίως από κατοίκους της Βοιωτίας, Αττικής, Αργολιδοκορινθίας, Λακωνίας.
- Χρησιμοποιούνται πλέον μόνο από ηλικιωμένους και άτομα ενδιάμεσης ηλικίας.
- Η γλώσσα αυτή έχει στιγματιστεί από τους ελληνόφωνους και συρρικνώνεται βαθμηδόν από γενιά σε γενιά.

6. Φθορά [attrition], απώλεια γλωσσικού υλικού

- ο πιο κοινός δρόμος, από γλωσσολογική άποψη, προς τον γλωσσικό θάνατο.
- βαθμιαίο φαινόμενο στο οποίο μια γλώσσα υποχωρεί καθώς χάνει ομιλητές, πεδία και τέλος τη δομή της
- είναι η απώλεια γλωσσικού υλικού το οποίο δεν αντικαθίσταται από νέο υλικό, όπως υλικό δανεισμένο από την κυρίαρχη γλώσσα.
- το πρώτο που χάνεται είναι φυσικά το *λεξιλόγιο* (π.χ. όταν μια γλώσσα αποκλείεται από κάποιους τομείς όπου κάποτε χρησιμοποιείτο, όπως τη θρησκεία, ή όταν εξαφανίζονται παλαιότερες πολιτισμικές πρακτικές).
- απώλεια δομικών χαρακτηριστικών: φωνολογικών, μορφολογικών, συντακτικών αλλά και σχετικών με τη δομή του συνεχούς λόγου (π.χ. οι νεότεροι ομιλητές της γαελικής τείνουν να γενικεύσουν μία από τις πολλές καταλήξεις πληθυντικού απλουστεύοντας έτσι το σύστημα μαρκαρίσματος του πληθυντικού)

→ Ο δανεισμός τόσο δομής όσο και λεξιλογίου από τη γλώσσα της κυρίαρχης ομάδας συναντάται, όπως είδαμε, και στις ασφαλείς γλώσσες. Στην περίπτωση όμως των θνησκουσών γλωσσών ο ρυθμός δανεισμού είναι εντονότερος. Οι περισσότερες από τις γλωσσικές διαδικασίες που συναντώνται στον γλωσσικό θάνατο, συναντώνται επίσης σε καταστάσεις επαφής στις οποίες οι γλώσσες δεν μπορούν να χαρακτηριστούν θνήσκουσες.

7. Γιατί θα πρέπει να ενδιαφερθούμε;

Πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ότι δεν τους αφορά το γεγονός ότι μια γλώσσα μπορεί να πεθάνει επειδή αφενός θεωρούν ότι η εξαφάνιση μιας γλώσσας θα συμβάλει στην ομαλότερη επικοινωνία των λαών (με την επικράτηση μιας μόνο γλωσσικής μορφής) και αφετέρου επειδή ευελπιστούν ότι η γλώσσα, η οποία θα κυριαρχήσει, θα είναι η δική τους. Δεν είναι τυχαίο ότι τέτοιου είδους απόψεις διατυπώνονται από ομιλητές μονόγλωσσων κοινοτήτων.

Άρα γιατί θα πρέπει να ενδιαφερθούμε;

❖ *Επειδή ο άνθρωπος χρειάζεται την ποικιλομορφία, τη διαφορετικότητα.*

Η εξέλιξη του ανθρώπινου είδους βασίζεται στη συνεισφορά διαφορετικών λαών και επομένως αν η διαφορετικότητα αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχή πορεία της ανθρωπότητας, τότε η διατήρηση της γλωσσικής ποικιλότητας εγγράφεται στις αναγκαίες και απαραίτητες συνθήκες για την συνέχιση της ανθρώπινης προόδου.

❖ *Επειδή οι γλώσσες εκφράζουν ταυτότητα.*

Κάθε γλώσσα περικλείει και αντιπροσωπεύει την πολιτισμική ταυτότητα των χρηστών της. Αποτελεί το κατεξοχήν εργαλείο κοινωνικής, εθνικής και γενικότερα πολιτιστικής αναγνώρισης των ομιλητών, που τη χρησιμοποιούν.

Και όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Dixon (1997): «Η γλώσσα είναι το έμβλημα των ομιλητών της»

- ❖ *Επειδή οι γλώσσες αντανακλούν την ιστορία των ανθρώπων, που τις χρησιμοποιούν.*
Η κάθε γλώσσα αποτελεί καταγραφή της ανθρώπινης ιστορίας, των επιτευγμάτων και των δύσκολων στιγμών ενός έθνους και των μελών, που το απαρτίζουν. Αντανακλά τη διαχρονική πορεία μιας κοινότητας ανθρώπων επιτρέποντας την ανετότερη μελέτη παλαιότερων ιστορικών περιόδων.
- ❖ *Επειδή οι γλώσσες συμβάλλουν στη γενικότερη ανθρώπινη γνώση.*
Η γλώσσα αντανακλά την ανθρώπινη εμπειρία και σοφία παρέχοντας πρόσβαση στην ερμηνεία της ανθρώπινης ύπαρξης.
- ❖ *Επειδή οι γλώσσες είναι ενδιαφέρουσες και συναρπαστικές από μόνες τους.*
Η μελέτη των διαφορετικών στοιχείων και δομών των γλωσσών του κόσμου παρέχει πολύτιμες πληροφορίες για την ιστορική εξέλιξη κάθε γλώσσας και γενικότερα για το πνευματικό υπόβαθρο και τη νοοτροπία των ομιλητών της. Η συστηματική μελέτη των διαφόρων γλωσσικών μηχανισμών πληροφορεί τους ερευνητές για τον συντηρητικό ή νεωτερικό χαρακτήρα μιας γλώσσας, δηλαδή για το ίδιο το πεπρωμένο της.

8. Τι μπορεί να γίνει;

Μια απειλούμενη γλώσσα θα εξελιχθεί, θα πάψει να θεωρείται ότι βρίσκεται σε σοβαρό κίνδυνο αν οι ομιλητές της...

- ❖ ...αυξήσουν το γόητρό τους στο πλαίσιο της κυρίαρχης κοινωνίας.
- ❖ ...βελτιώσουν την οικονομική τους κατάσταση στο πλαίσιο της κυρίαρχης κοινωνίας.
- ❖ ...επιδιώξουν την ευαισθητοποίηση των μελών της κυρίαρχης κοινότητας για τα γλωσσικά και πολιτιστικά δικαιώματά τους.
- ❖ ...αποκτήσουν αυξημένη παρουσία στο εκπαιδευτικό σύστημα.
- ❖ ...μπορέσουν να την καταγράψουν.
- ❖ ...αξιοποιήσουν τα πλεονεκτήματα της σύγχρονης τεχνολογίας (π.χ. διαδίκτυο).

Ο θάνατος μιας γλώσσας αποτελεί πραγματική απώλεια για οποιονδήποτε τη βιώσει είτε ως μελετητής είτε ως παρατηρητής. Κάθε γλώσσα αποτελεί τον καθρέφτη της κοινωνίας, που τη χρησιμοποιεί αντικατοπτρίζοντας την ιστορία, την κοσμοθεωρία και τη διαχρονική της πορεία.

Οι στάσεις απέναντι σε ένα τέτοιο φαινόμενο είναι δύο:

- ❖ απάθεια, αδιαφορία.
- ❖ εγρήγορση και έμπρακτο ενδιαφέρον ώστε να προληφθούν όσο το δυνατόν συντομότερα φαινόμενα και καταστάσεις, που προμηνύουν τον θάνατο μιας γλώσσας.